

УДК 73.01+73.023.1-034+73.042 : 599] : 7.037.2 /.038

DOI <https://doi.org/10.32782/uad.2024.5.8>**Лі Цзепен,**

аспірант кафедри мультимедійного дизайну
Харківської державної академії дизайну і мистецтв
ORCID ID: 0009-0000-6953-106X
lizepeng0001@gmail.com

Опалєв Михайло Леонідович,

кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри мультимедійного дизайну
Харківської державної академії дизайну і мистецтв
ORCID ID: 0000-0002-1885-9839
opalev_m@ukr.net

ЗООМОРФНИЙ ДИЗАЙН ОБ'ЄКТІВ МЕТАЛЕВОЇ ПЛАСТИКИ ПЕРІОДУ МОДЕРНІЗМУ: ФОРМА ТА ЕСТЕТИКА

Зі зміною художньої парадигми на початку ХХ століття, пошуком нової виразності мистецьких творів, виникла необхідність більш прискіпливого і узагальненого розгляду зооморфної скульптури, що є метою даної статті. Методами даної роботи є: аналіз особливостей дизайну і візуальних якостей обраних зооморфних скульптур деяких течій модернізму; синтез цих особливостей і якостей в межах досліджених напрямів модерністської скульптури. Об'єкт дослідження: зооморфна скульптура періоду модернізму, а саме таких його напрямів, як кубізм, футуризм, сюрреалізм, експресіонізм, абстракціонізм. На прикладі низки скульптурних творів авторів, що яскраво проявили себе в цих напрямках модернізму, розглянуто формоутворення скульптур, прийоми композиції, деякі моменти застосування матеріалів, зовнішні ефекти (наявність світлових рефлексів) скульптур, стилістичні впливи на форму мистецьких об'єктів. Простежено візуальні якості скульптур: естетичні характеристики, а саме моменти піднесеності і промислової естетики образів, також фактори, що впливають на почуття глядача. До розгляду додано елементи внутрішнього світу і особистісних рис образів. Означені символічні характеристики скульптур, у деяких випадках звернута увага на авторські концепції, що закладені в основу створення зооморфних скульптурних об'єктів. Виявлено комплекси характеристик кожної із досліджених течій модернізму. Характерними рисами скульптур кубізму є деконструкція форми і широкий спектр візуальних якостей образів від емоційності і внутрішньої сили до жартівливого характеру і демонстрації природних інстинктів тварин. Футуристична скульптура формує динамізм фігури і створює візуальний символ модернізації і технологій. В сюрреалістичні скульптури закладені складні концепції осмислення людського існування і парадоксальність авторського мислення. Скульптурні образи експресіонізму виражають ізольованість і крихку нестабільність. Зооморфні абстрактні скульптури мають свою специфічну виразність, притаманну авторському стилю.

Ключові слова: зооморфна скульптура, металева пластика, модернізм, дизайн, формоутворення, естетичні характеристики.

Li Zepeng, Opaliev Mykhailo. ZOOMORPHIC DESIGN OF METAL SCULPTURE OF THE MODERNIST PERIOD: FORM AND AESTHETICS

The aim of the article is to provide a thorough and generalized examination of zoomorphic sculpture of the beginning of twentieth century, when the artistic paradigm changed due to the search for a new expressiveness of artworks. The methods of this work are analysis of the design features and visual qualities of selected zoomorphic sculptures of some trends of modernism, synthesis of these features and qualities within the studied trends of modernist sculpture. The object of study: zoomorphic sculpture of the modernist period, namely such trends as cubism, futurism, surrealism, expressionism, and abstractionism. On the example of a few sculptural works by authors who have clearly shown themselves in these areas of modernism, the form of sculptures, composition techniques, some aspects of the use of materials, external effects (the presence of light reflexes) of sculptures, stylistic influences on the form of art objects are considered. The visual qualities of the sculptures are traced: aesthetic characteristics, namely moments of sublimity and industrial aesthetics of the images, as well as factors that affect the viewer's feelings. Elements of the inner world and personal traits of the images are added to the

consideration. The symbolic characteristics of the sculptures are outlined, and in some cases, attention is drawn to the author's concepts that underlie the creation of zoomorphic sculptural objects. The research findings show a set of characteristics of each of the studied trends of modernism. In conclusion, the characteristic features of Cubist sculptures are the deconstruction of the form and a wide range of visual qualities of images from emotionality and inner strength to humorous nature and demonstration of natural animal instincts. Futuristic sculpture shapes the dynamism of the figure and creates a visual symbol of modernization and technology. Surrealist sculptures contain complex concepts of understanding human existence and the paradoxical nature of the author's thinking. Expressionist sculptural images express isolation and fragile instability. Zoomorphic abstract sculptures have their own specific expressiveness inherent in the author's style.

Key words: zoomorphic sculpture, metal sculpture, modernism, design, forming, aesthetic characteristics.

Вступ. Створення зооморфних металевих скульптур було поширене в різних культурах світу, і сягає тисячоліть. Перші вироби були знайдені на території сучасної Нігерії. В межах Європи бронзові та залізні прикраси з зображеннями тварин створювались кельтами (V-I ст. до н.е.). На території сучасної України металеві зооморфні образи виготовлялись слов'янськими племенами у VII столітті [1]. Протягом подальших століть скульптури тварин були відображенням естетичних та культурних особливостей різних художніх стилів.

Контекстом даного дослідження є період модернізму XX століття, коли скульптурна практика набула різноманітності у об'ємно-пластичних формах та їх інтерпретаціях, а природа незмінно залишалась джерелом формальних ідей. Нами обрано дослідження саме дизайну металевої пластики, оскільки її особливості (міцність, процеси технологічної обробки, динамічність її елементів, декоративність) суттєво відрізняють її від творів, виконаних в інших матеріалах і дозволяють реалізовувати широкий діапазон оригінальних творчих задумів на основі зооморфізму.

Термін «зооморфний» часто відтворюється в універсальному загальному визначенні, яке об'єднує два давньогрецьких слова, що означають «тварину» (ζῷον) і «форму» (μορφή). Однак, дотично мистецтва ми спостерігаємо велике розгалуження понять: використання образів тварин, як візуального мотиву (звіриний стиль); відображення складної системи символів у міфології, пов'язаних із тваринами; поєднання і метаморфози у створенні образів людей і тварин. Крім того, термін «зооморфний» знайшов своє місце в релігії, містиці, і навіть у робототехніці.

Слід зазначити, що поширеність такого виду об'ємно-пластичного мистецтва, як зооморфна скульптура, отримало увагу великої кількості науковців, що вивчають цей феномен із різних точок зору. Наприклад, передачі певних символічних значень зооморфних зображень і форм у різних світових культурах і в різні історичні епохи присвячена монографія під редакцією Хоупа Уернесса [10]. У великій кількості статей приділяється увага культурному та археологічному значенню зооморфної скульптури, що надає розуміння мистецькому вираженню стародавніх культур [3], [5], [11]. Декоративні зооморфні елементи стилю ампір аналізуються у роботі Керолайн ван Ек [9]. Італійські науковці Карін Андерсен і Лука Бочіккіо оцінюють метафоричну мову митців останніх двох століть, засновану на тваринних формах, з історичної і культурної перспективи [2]. Всебічний огляд символіки окремої тварини, сови, у мистецтві та культурі робить Хуліо Вільсон Фернандес [7]. В аналізі скульптурних практик деяких скульпторів періоду модернізму можна також знайти інформацію саме про цей вид скульптурної творчості. Наприклад, огляд творчості Йосипа Чаки авторства Едіт Балаш [4] має детальні описи його зооморфних скульптур. Вільям Кортес Касарубіос торкається ранніх робіт скульптора-абстракціоніста Джона Хоскіна, які нагадували комах [6]. Також науковиця Мішель Гал аргументує свою концепцію візуальної метафори на прикладі нетрадиційних зооморфних скульптурних композицій Пабло Пікассо [8].

В основному, джерела за темою зооморфної скульптури стосуються вузьких тем і описують археологічні знахідки в конкретних місцевостях, або окремі скульптурні твори

окремих авторів, а зооморфна пластика першої чверті двадцятого століття залишається недостатньо дослідженою. Тому стає зрозумілою необхідність комплексного підходу до аналізу формально-естетичних характеристик дизайну зооморфних скульптур, що є метою даної роботи.

Матеріали та методи. Використано *аналіз* особливостей дизайну і візуальних якостей обраних зооморфних скульптур деяких течій модернізму; *синтез* цих особливостей і якостей в межах досліджених напрямів модерністської скульптури. Матеріалом дослідження обрано об'єкти металевої пластики відомих скульпторів різних течій модернізму.

Виклад основного матеріалу. Розгляд характеристик модерністської скульптури логічно почати з дослідження течії кубізму, яка заклала основи розвитку сучасної скульптури, та має вплив на творчу діяльність скульпторів і в наш час. Робота Пабло Пікассо «Бабуїн з дитиною» (1951 р.), що створена із двох іграшкових автомобілів, ручок чашок, глечика і автомобільної ресори, демонструє винайдену автором нетрадиційну техніку асамбляжу. Слід наголосити, що використання різномірних знайдених об'єктів при створенні форми мистецького твору в свій час було сміливою інновацією та порушенням існуючих правил у скульптурній практиці. В остаточному варіанті скульптура ця була відлита в бронзі. Округлість форм і текстурна деталізація зберігає характерні риси тварини, надає їй достовірності в пізнаваності. Трансформація побутових предметів у цій новаторській роботі яскраво демонструє потужність візуальної метафори [8]. Виразність форм скульптури «Бабуїн з дитиною» має дещо жартівливий характер, викликає іронію у глядача і символізує первісні природні інстинкти та створює емоційно насичений образ материнської ніжності. Також можна відмітити деяку сюрреалістичність роботи, викликану її парадоксальністю і несподіваною візуальною метафорою.

Для французького художника Жоржа Брака, який вважається засновником кубізму разом із Пабло Пікассо, скульптура не була основним видом його творчої діяльності. Але

декілька нечисленних скульптурних робіт відображають його унікальний підхід до створення виразної абстрактної форми та об'єму. Бронзова скульптура під експресивною назвою «Буйний кінь» (1956) характерна для його пізньої творчості. В роботі спостерігається деяка геометризація анатомічних деталей образу тварини та збалансованість пропорцій з урахуванням розробленої автором квадратної форми, що характерно для раннього етапу розвитку кубізму. Напруженість пози та виразність ліній коня, що виділяють його м'язи, підкреслює статичну міць образу, а фактурна поверхня його тіла додає роботі тактильності. Відчувається, що в створенні скульптури застосовані принципи живопису і графіки Жоржа Брака, які він реалізував у тривимірному просторі.

Авторська стилістика французького художника і скульптора Анрі Годьє-Бржески є унікальним поєднанням органічних і кубістичних форм у створенні скульптурних мистецьких об'єктів, яку можна побачити на прикладі однієї з його останніх робіт під назвою «Собака» (Такса) (1914). Вона була відлита в кінцевому варіанті з бронзи. В ній можна помітити вплив японського та західноафриканського мистецтва, а також мистецтва Океанії, якими цікавився автор. Це зробило вплив на компактність і геометричне спрощення абстрактних скульптурних форм Годьє-Бржески. Мінімалістичний підхід дозволив змінити форму до сутності, придати їй монолітність, передати характерну природу об'єкта гладкими контурами поверхні у запропонованому образі та, таким чином, надати кубістичного вигляду скульптурі. Але при цьому образ тварини (такси) не втратив впізнаваних характерних рис і пропорцій, він має збалансований, дещо гумористичний характер¹ (рис. 1).

Скульптура «Великий кінь» (1918 р.) Раймона Дюшан-Війона, одного з перших художників, який застосовував теорію кубізму до скульптури, наявно демонструє кубістичний підхід до деконструкції мистецьких об'єктів, а саме розбирання об'єкту на геометричні

¹ <https://www.kettlesyard.cam.ac.uk/objects/dog-2/>

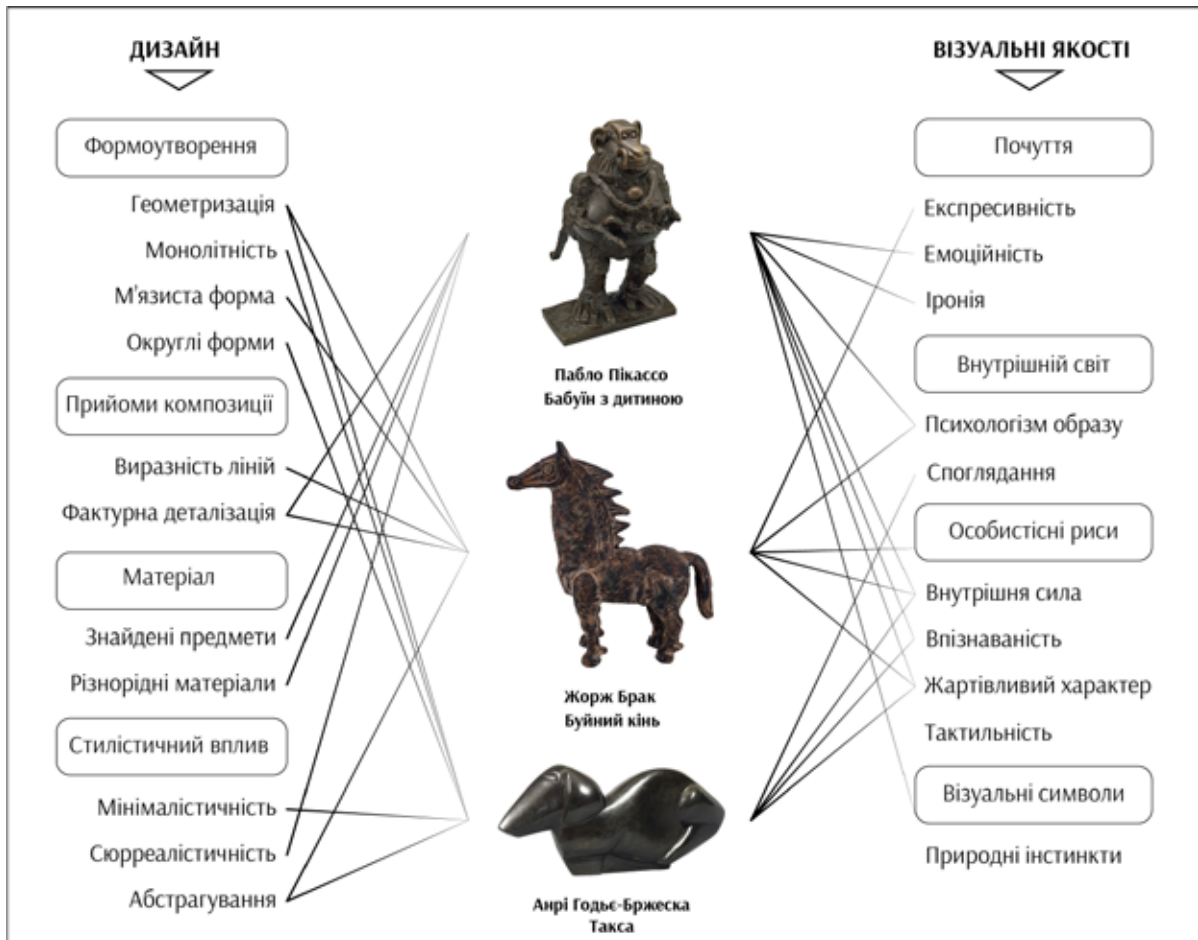

Рис. 1. Дизайн і візуальні якості скульптур кубізму (частина 1)

форми для створення нової нестандартної композиції. Ця своєрідність роботи «Великий кінь» проявляється в злитті тваринних і механічних сил, органів і частин машини, сконцентрованих у складних комбінаціях ліній та площин. Нестримні динамічні сили, відтворені завдяки професійному використанню композиційних особливостей, а саме: складної просторової структури; багатоплановості об'ємів; динамічної рівноваги всіх елементів скульптури і рельєсної їх організації – дозволяють продемонструвати естетику футуризму. Гладка бронзова поверхня вражає відчуттям міцності й монументальності.

Угорський художник-авангардист, скульптор і графік Йосип Чаки, одним із перших застосував *принципи живописного кубізму* у своїх скульптурах. Прикладом використання такого принципу є його зооморфна скульптура «Пантера», створена у 1924 році. Форма цієї роботи тяжіє до площинної організації, але завдяки використанню спрощених

та чітких ліній та западин вона набуває виразної, дещо абстрактної архітектоніки. Спочатку автором мистецького об'єкту, який мав округлі форми, була створена гранітна версія під зазначеною вище назвою. Бронзова версія «Пантери» (1924) має більш кубічний характер її виконання, анатомічно гладкий та витончений. Деякі деталі були прибрані; деякі вставлені на знак готовності пантери до стрибка. Блокоподібний характер скульптури розширений відсутністю вільного простору між лапами тварини...» [4, с. 88]. Створення напруги між абстрактними та впізнаваними елементами надає образу пантери відчуття внутрішньої сили і хижості. Але, разом з тим можна спостерігати спокій тварини, який передається через демонстрацію її грації, елегантності та величності.

Одна із сторін скульптурної творчості піонера кубізму Жака Ліпчиця відображає експресивність біблійних і міфологічних сюжетів. Прикладом такого авторського стилю

є зооморфна скульптура «Бик», яка має енергійні абстрактні форми. При цьому автор обережно відноситься до абстрагування форми, щоб не втратити комунікацію і глядачем, і ми явно відчуваємо в роботі динамізм бика. Пластична мова характеризується енергійно змодельованою органічною м'язистою формою, що сприймається з різних кутів споглядання і створює потужний символ сили та життєвої енергії (рис. 2).

Зооморфну роботу в стилі футуризму можна проаналізувати на прикладі скульптури «Сова» авторства італійського скульптора Умберто Боччоні. Його творчість пов'язана з ідеєю зв'язку між формою, рухом

і простором. У даному мистецькому об'єкті ми бачимо створену автором монолітну геометризовану форму, яка має деякі деталі кубізму. Навіть, можна сказати, що навпаки – в основі створення скульптури закладені саме кубістичні принципи з формальними елементами футуристичних ідей. Ними є гострі форми та їх фрагментація, що утворюють потужну пластичну напругу. Цю енергію підкреслюють композиційні прийоми, а саме виразність діагональних ліній та багатоплановість площин фігури сови. Естетичною якістю скульптури є внутрішній динамізм, що чітко прочитується в статичній композиції, який створює ілюзію руху. Робота має

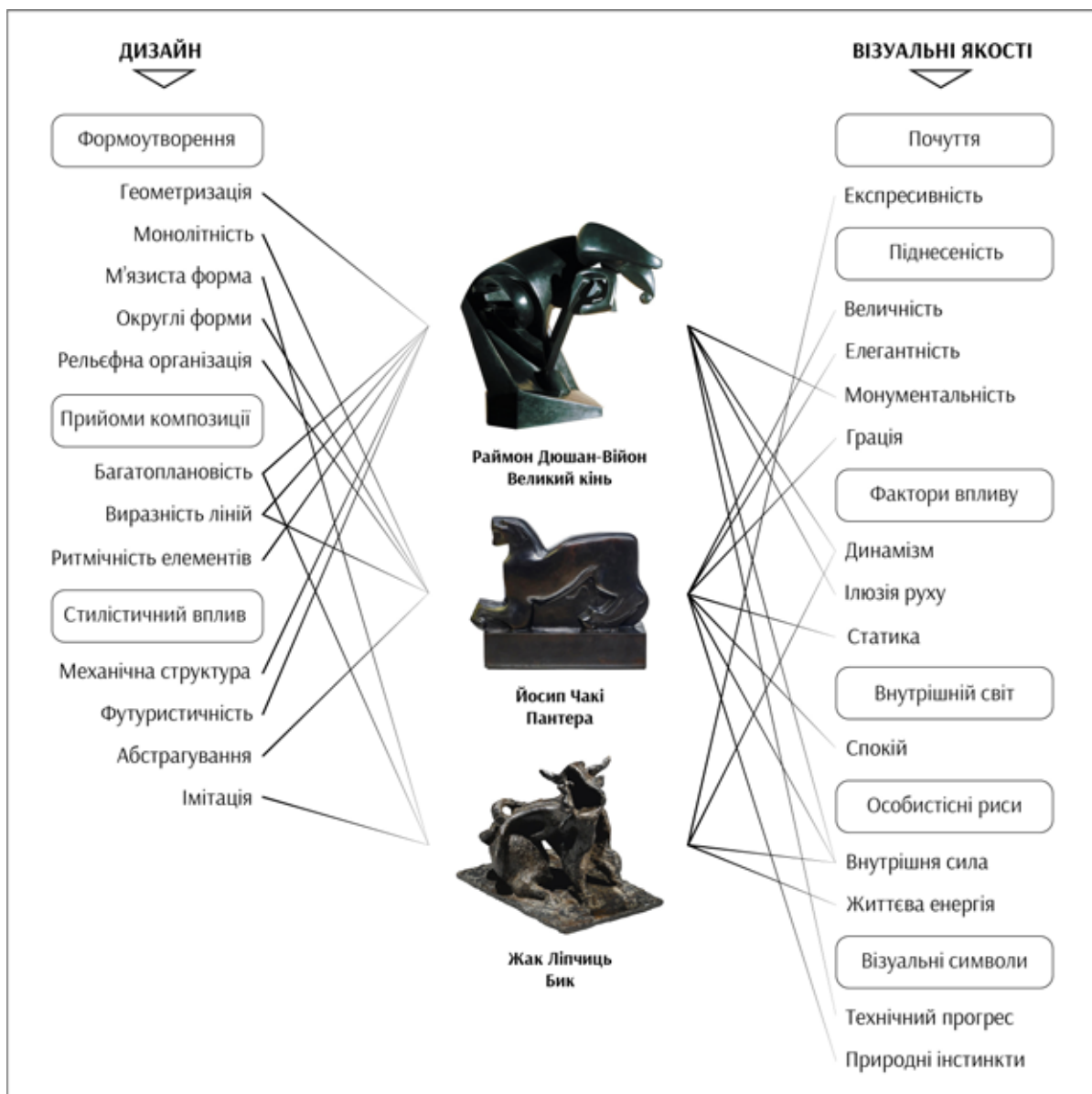

Рис. 2. Дизайн і візуальні якості скульптур кубізму (частина 2)

достатньо високий рівень абстракції, але при цьому виглядає впізнавано. Як і більшість робіт футуристів, ця скульптура є візуальним символом модернізації суспільства і розвитку технологій (рис. 3).

Художнє бачення представників сюрреалізму, що знаходили сюжети в своїх мріях та уяві, було відображене в живопису, скульптурі і дизайні. Видатний іспанський художник Сальвадор Далі легко переносив ідеї своїх унікальних живописних сюжетів у тривимірну форму. Образ коня, як і деформований м'який годинник, використовувались ним впродовж всієї його творчості, і були поєднані у відомій скульптурі «Кінь, осідланий часом» (1980 р.). Ця робота має складну пластику об'ємів і порожнеч, текучість форми, фактурну деталізацію, характерні для творчої манери Далі. В скульптурі спостерігається парадоксальний контраст між твердою реалістичною структурою фігури коня та фантастичним «розплавленим» годинником. Цей твір викликає відчуття, з однієї сторони, сили, свободи та природної енергії, а з іншої – тривоги та неспокою. Ця роздвоєність емоційного впливу на глядача формує розуміння швидкої плинності часу, відпущеного на

життя, через оригінальність запропонованого автором символу.

Художня мова творів однієї з головних постатей сучасного мистецтва, Жоана Міро, також була звернена до мрійливих почуттів і несвідомого. Його велика монументальна скульптура «Місячний птах» (1966 р.) є повторюваною темою в роботах автора, але в даному разі Міро звертається до теми космосу, зв'язку між земним і небесним світами. Він поєднує біоморфні і космічні елементи, трансформуючи таким чином поняття реальності через надання фантастичного образу птаха. Плавні органічні лінії та вигини його форми створюють відчуття легкості і невагомості вільного польоту. Відшліфована темна поверхня тіла скульптури випромінює світлові рефлексії, що додає таємничості скульптурному твору і наділяє його поетичними метафорами і космічними алюзіями.

В свою чергу, іспанський скульптор, Хосеп Граньєр, використовує сюрреалістичні мотиви у своїх, в цілому гумористичних скульптурах. Одна з найбільш відомих його робіт «Жираф Кокетка» (1973) – встановлена на бульварі Рамбла в Барселоні. Скульптура є асиметричною композицією, яка зображує

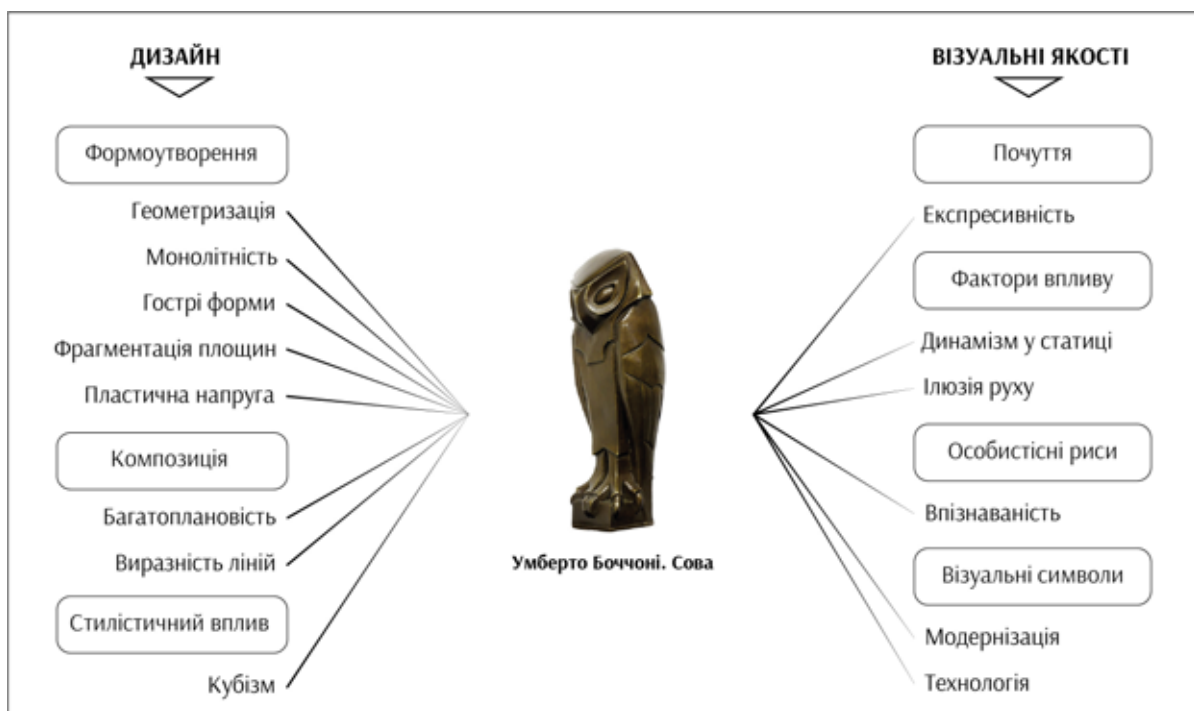

Рис. 3. Дизайн і візуальні якості скульптур футуризму

образ жирафи в кокетливій позі, що нагадує класичні зображення Венери. Це створює комічний ефект і викликає подив і посмішки у перехожих (рис. 4).

Характеристики зооморфної скульптури, що належить до течії експресіонізму, можна розглянути на прикладі роботи Альберто Джакометті «Кішка Ламберта». Відомий швейцарський скульптор експериментував із

різними напрямками модернізму, але з часом випрацював свій унікальний впізнаваний підхід до створення образу скульптур. Бронзова «Кішка Ламберта» – одна з небагатьох зооморфних робіт автора, що збереглися. Жорстка горизонтальність, що характерна для цієї тварини, контрастно виглядає по відношенню до витягнутих частин тіла, про що свідчить прийом контрасту форм та елементів

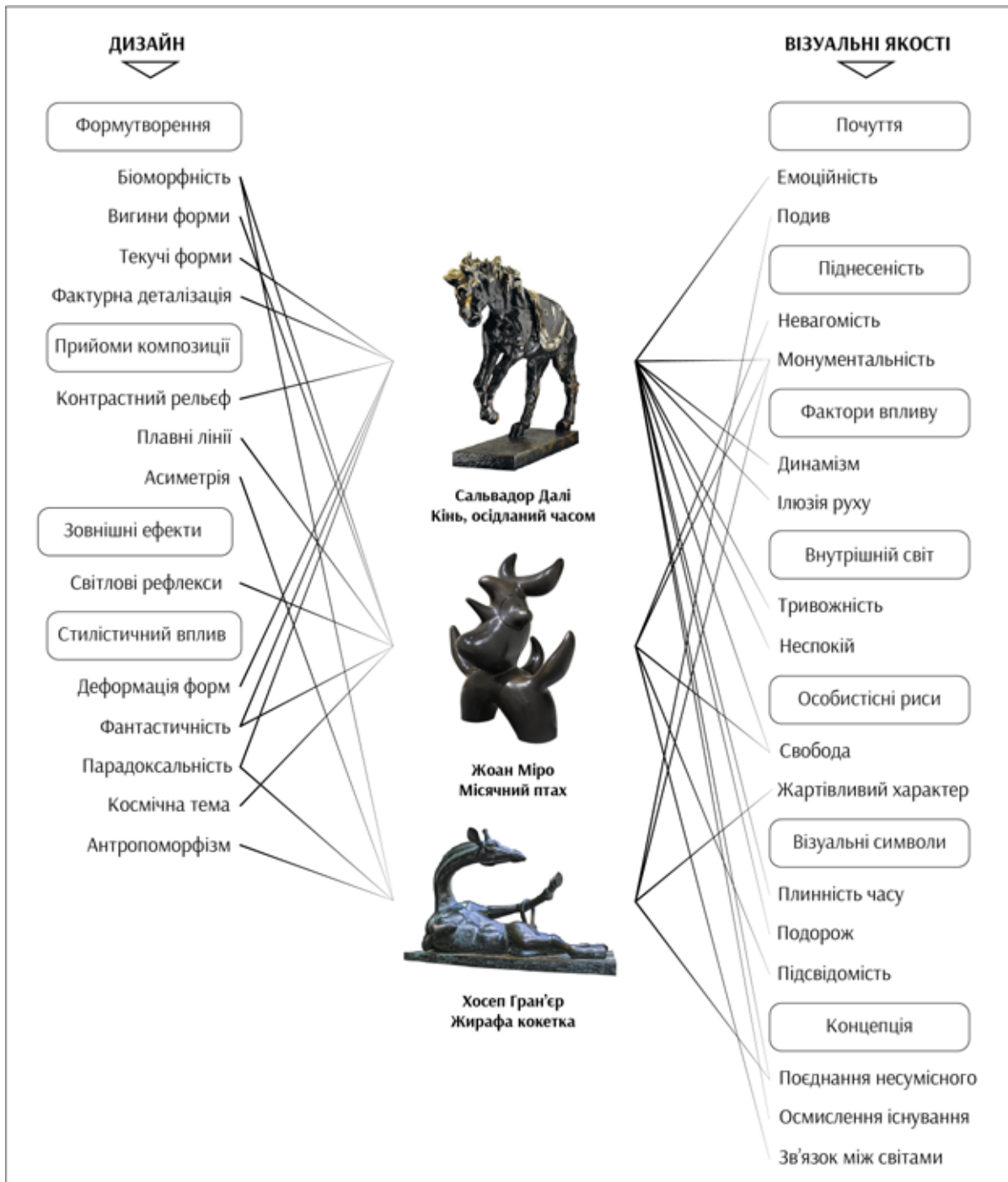

Рис. 4. Дизайн і візуальні якості скульптур сюрреалізму

в загальній композиції скульптурного об'єкту. Не менш виразним є показ складної натури кішки, який відчувається через грубу фактуру поверхні тіла кішки і мінімалістичність, притаманні роботам Джакометті. Завдяки цим характеристикам створена експресивна концепція природи тварини, яка натугою своєї пози передає чітку ілюзію обережного, але незупинного руху. Майстерність і спостережливість скульптора дозволяє розкрити особистісні риси «Кішки Ламберта» – крихкість, вразливість, тендітність, і навіть додати до них елементи карикатури. Ці риси поєднуються із екзистенціальною символікою самотнього існування, яка виражається в незалежності та ізольованості кішки.

Другий приклад експресіоністської зооморфної скульптури – робота італійського скульптора Маріно Маріні під назвою «Кінь» (1952). Творчість цього автора є поєднанням

декількох модерністських напрямів із впливом етрусського мистецтва і інших давніх культур, тому Маріні створював універсальні унікальні образи, в основному кінних статуй. Дана скульптура має спрощені, але виразні форми, сформовані геометричними лініями. Груба поверхня додає обрисам виразності. Ці характеристики розкривають динамічну сутність коня, його напругу та рух. Зазвичай Маріні створював кінні статуї із вершниками, розкриваючи взаємовідносини між людиною і твариною, а тут слід звернути увагу на відсутність вершника і вразливість пози тварини. Ми бачимо втрату контролю та рівноваги коня, що символізує повоєнну нестабільність та зміни в суспільстві (рис. 5).

Деякі всесвітньо відомі скульптори абстракціонізму винаходили іноді настільки узагальнені органічні форми, що в них не можна було розпізнати обриси тварин.

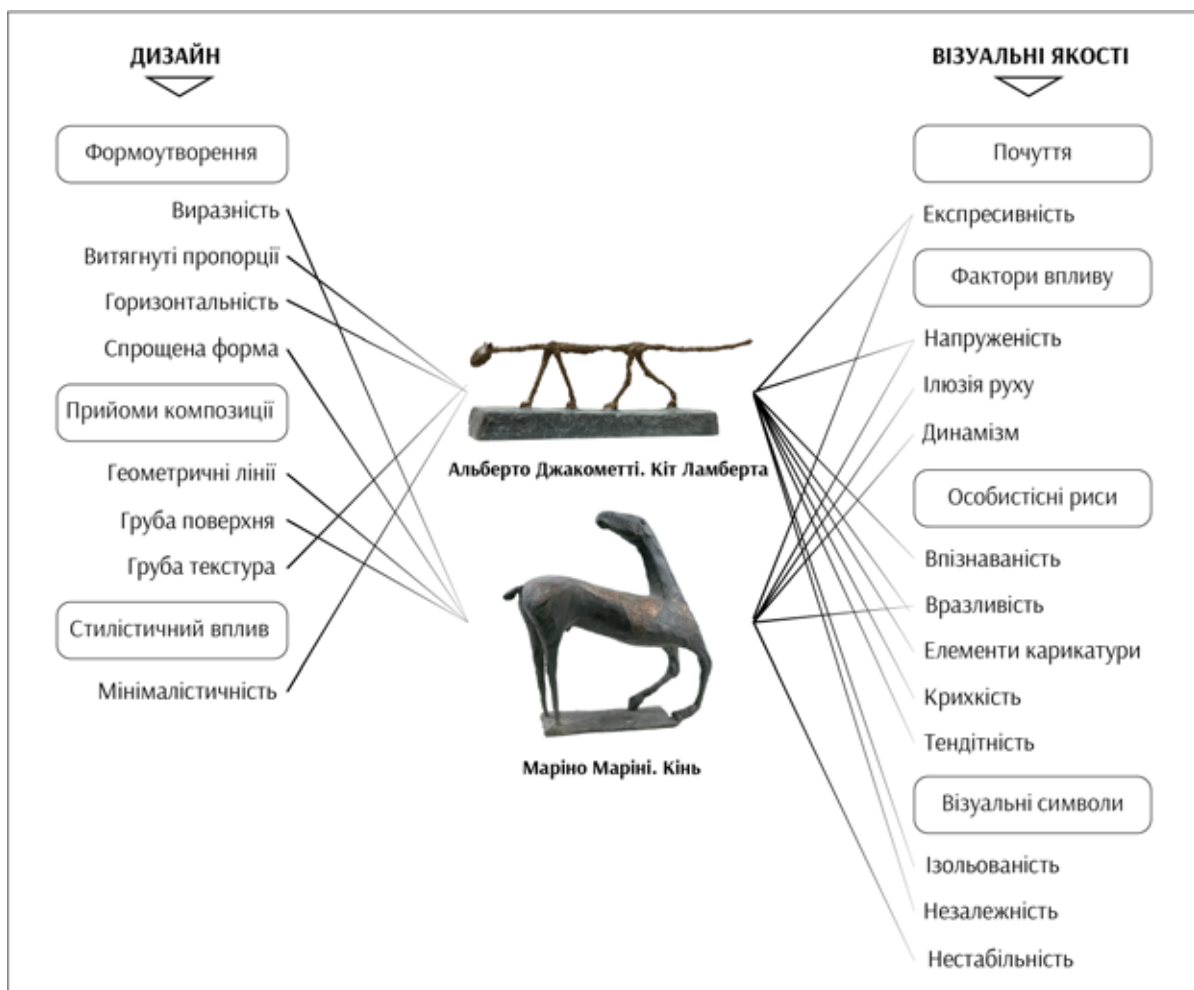

Рис. 5. Дизайн і візуальні якості скульптур експресіонізму

Французький скульптор Жан Арп, створював округлі фантазійні біоморфними скульптури з великим ступенем абстрагування. Барбара Гепворт, одна з найвидатніших британських скульпторів ХХ століття, виготовляла численні роботи, які є символом життєвої енергії. Генрі Мур, який, як вважається, заклав основи британської абстрактної скульптури, працював над органічними формами, які немов би випромінювали енергію зсередини. Але в даній роботі ми звертаємо увагу на ті абстрактні твори, які хоча б віддалено нагадували форми тварин.

Німецький скульптор Рудольф Беллінг все своє життя порушував стандартні лінії поділу жанрів. Одна з його абстрактних бронзових скульптур, «Містичне створіння» (1923 р.), була розроблена для автомобільного бренду “Horch” (нині “Audi”), як фігура на радіатор автомобіля. Гострі кути та грані скульптури, використання автором перетину площин під різними кутами, багатоплановість і динамічна асиметрія фігури створюють збалансовані об’єми та світлові рефлекси на відшліфованій бронзовій поверхні роботи. Автомобільний дизайн тут поєднується з казковими мотивами та вербальною грою – широко відкриті вуха тварини обіграють слово “Horch”, що з німецької переводиться як «слухай»². Як об’єкт дизайну, скульптура «Містичне створіння» відповідає елементам промислової естетики завдяки своїй функціональності і практичності. Відчуття руху формується динамізмом форми та візуальною напругою. В цілому, ця робота є символом технічного прогресу і швидкості його розвитку.

Робота британського скульптора Джона Скелтона «Стилізований голуб» має обтічну форму з витонченими лініями та гладкою поверхнею. Плавність елементів об’єкту створює відчуття гармонії та спокою. Суттєве спрощення природних граціозних форм не порушує пізнаваності птаха. Пропорції підкреслюють елегантність та витонченість форми. Образ голуба використаний для передачі глибоких символічних значень мира і духовності (рис. 6).

Виразність робіт британського скульптора Джона Хоскіна визначається контрастом між геометричними та органічними формами. Прикладом цього є зварна скульптура «Кінь», в якій для створення художнього образу використовуються спрощені та геометризовані елементи без наявності детального реалізму. Акцент у роботі наданий динамічним лініям та грубій фактурності поверхні. Використання таких нахилених ліній та напружених форм, позиція фігури передають відчуття руху, витривалості та сили коня, підкреслюючи його грацію. Застосування промислових матеріалів із виконанням грубих сварних швів підкреслюють індустріальний характер скульптури та зосереджують глядача на динаміці, силі й енергії тварини.

Скульптор сербського походження Душан Джамоня поєднав важкий до обробки матеріал із одухотвореністю живих створінь. Його робота «Поранений олень» (1957 р.) передає глибокий емоційний та гуманістичний зміст. Перше, на що ми звертаємо увагу – це деформація форми образу тварини і неприродна драматична напруженість його силуету. Така динамічна асиметрична композиція, напружена пластика, контраст між гладкими та фактурними ділянками поверхні тіла тварини передають фізичні страждання пораненого звіра. Фактично, Джамоня створив універсальний експресивний образ болю та вразливості, який викликає емпатію глядача (рис. 7).

Висновки. На початку ХХ століття створився новий художній контекст зооморфних скульптурних об’єктів, які набули сучасних рис художнього мислення. В роботах майстрів кубізму можна спостерігати формальні прийоми, притаманні впізнаваному авторського стилю конкретного скульптора. Серед них: геометризація, як слідство деконструктивного підходу до розробки форми; монолітність і округлі обриси; м’язистість форми; іноді площинна організація фігур. Композиційні засоби: виразність ліній, ритмічність елементів, багатоплановість і текстурна деталізація; поєднання в одній роботі гладких елементів форми з їх фактурними частинами. Також на дизайн деяких робіт впливають інші течії модернізму. В даному разі спостерігаються

² <https://www.pencil.com/gallery.php?p=160132963941>

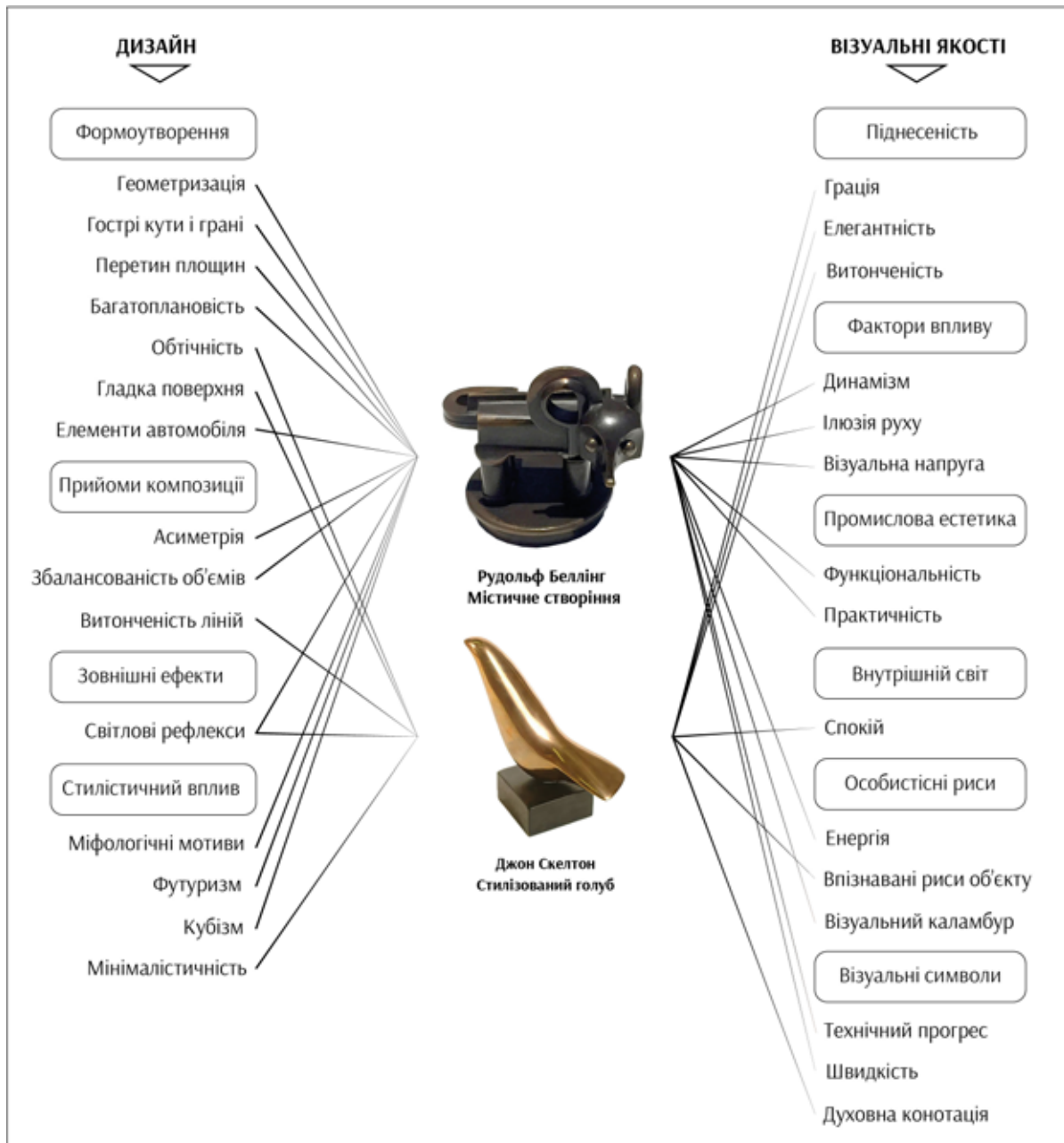

Рис. 6. Дизайн і візуальні якості скульптур абстракціонізму (частина 1)

футуристичні і сюрреалістичні елементи. В деяких роботах відчувається тяжіння до механічної структури, або мінімалістичної форми. Ці характеристики дизайну формують візуальні якості скульптур. Серед них естетичними характеристиками є: експресивні і емоційні почуття; величність, елегантність і монументальність, які створюють піднесені образи; відчуття і ілюзія руху. Внутрішній світ образів розкривається категоріями психологізму і спокою. Постаті тварин мають особистісні риси: внутрішню силу, життєву енергію, пізнаваність, жартівливий характер,

тактильність. Деякі скульптури є візуальними символами, в даному разі – технічного прогресу і природних інстинктів. Характерними рисами зооморфних робіт кубізму є деконструкція форми і широкий спектр візуальних якостей образів від емоційності і внутрішньої сили до жартівливого характеру і демонстрації природних інстинктів тварин.

Розгляд футуристичної зооморфної скульптури показав, що вона має більшість елементів дизайну і візуальних якостей, притаманних кубізму. Але в побудові форми додаються такі характеристики, як гострі

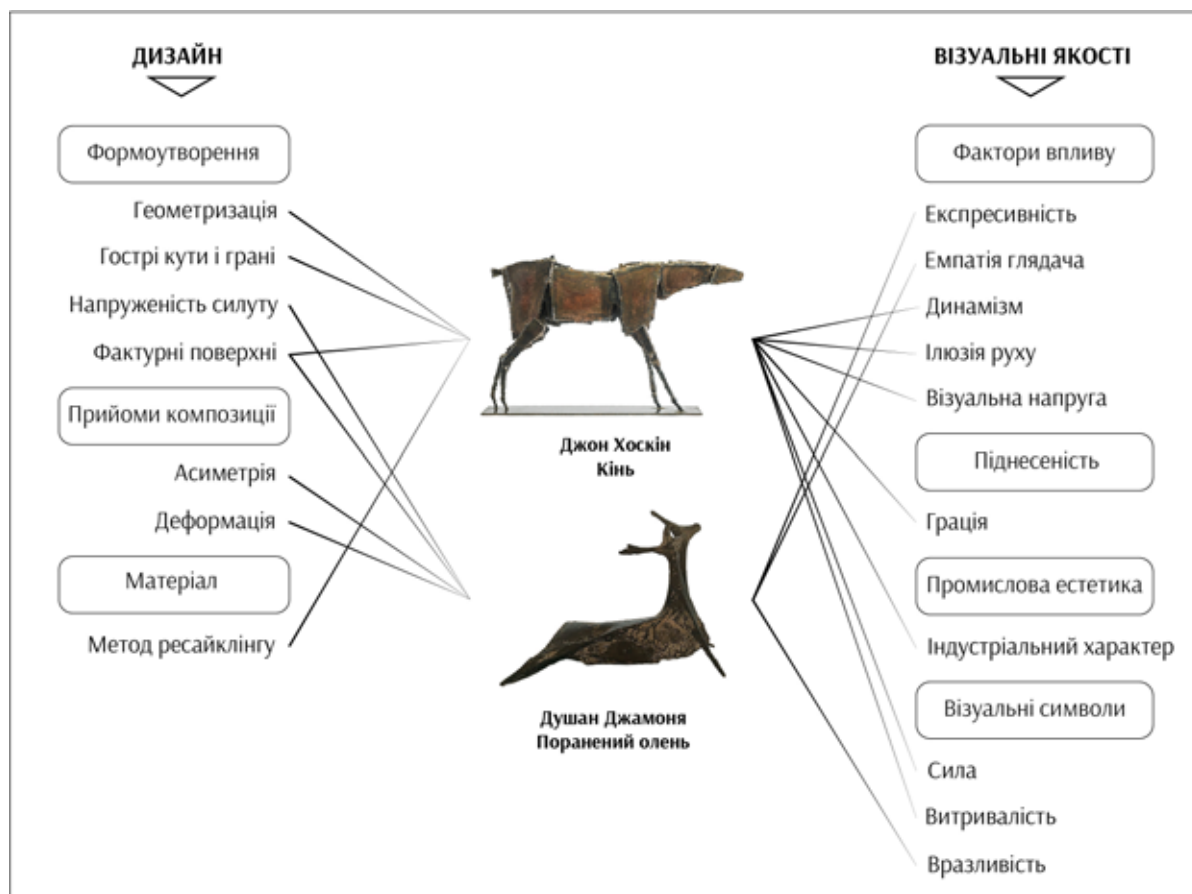

Рис. 7. Дизайн і візуальні якості скульптур абстракціонізму (частина 2)

форми, фрагментація площин і пластична напруга. Це формує динамізм фігури у статичності і створює візуальний символ модернізації і технологій, властивий футуризму.

Формоутворення сюрреалістичних скульптур має свої відмінні риси, а саме текучі вигини з фактурною деталізацією. Активно застосовується асиметрична композиція і плавні лінії фігур мистецьких творів. Скульптури часто парадоксальні і фантастичні. Деякі з них мають антропоморфні риси, деякі навпаки – абстрактні і деформовані фігури. Вони передають великий спектр відчуттів і активно впливають на свідомість глядача: викликають активні емоції, надають ілюзію руху, характеризують тривогу і неспокій образів, їх внутрішню силу, свободу і життєву енергію, іноді демонструють жартівливий характер. В ці скульптури закладені складні концепції осмислення людського існування, поєднання несумісного і фантастичний зв'язок між світами. Скульптурні об'єкти сюрреалізму є символами плинності часу і підсвідомості.

Характерними формальними рисами проаналізованих скульптур течії експресіонізму є спрощеність і виразність. Витягнутість пропорцій і горизонтальна орієнтація фігури характеризують авторський метод скульптора. Разом із моделюванням грубих поверхонь і використанням геометричних ліній, а також мінімалістичною стилізацією, скульптори створюють надзвичайно експресивні роботи. Напруженість і динамізм фігур тварин формують ілюзію руху. Автори наділили ці образи такими рисами, як пізнаваність, вразливість, крихкість, тендітність і, навіть, карикатуристичність. Завдяки цим візуальним якостям створюються екзистенціальні символи післявоєнного періоду, що виражають незалежність, ізолюваність і нестабільність.

Деякі видатні скульптори абстракціонізму працювали з біонічними формами, спрощуючи їх до непізнаваності, і передаючи формою мистецьких об'єктів внутрішню силу життя. Пізнавані зооморфні абстрактні скульптури мають свою специфічну виразність,

і їх форми характеризуються зазвичай певною мірою геометризації, гострими кутами і гранями, перетином площин. Поверхні цих форм або шліфуються до появи світлових рефлексів, або навпаки, залишаються повністю необробленими із грубими фактурами. Спостерігається збалансована асиметрична композиція і витонченість ліній. Деякі роботи мають деякі ознаки стилістичних впливів інших течій модернізму, або є цілком реалізацією унікального авторського задуму. Означені прийоми дизайну мистецьких творів абстракціонізму мають зазвичай сильний вплив на емоції глядача – несуть візуальну напругу і динамізм, визивають емпатію. Серед них є твори з якостями, що

демонструють піднесеність – грацію, елегантність і витонченість. Важливе значення мають об'єкти дизайну з елементами промислової естетики, а саме функціональністю і практичністю.

Зрозуміло, що для повноцінного аналізу предмету даної статті, а саме дизайну і візуальних якостей зооморфних скульптур, потрібні більш широкі дослідження робіт скульпторів цього виду творчості. Але дана розвідка, обмежена об'ємом статті, може послужити початком системної роботи в узгальненні актуальної інформації по формальним характеристикам і естетичним якостям зооморфних об'єктів металевої пластики періоду модернізму.

Література:

1. Скиба А. Зооморфні мотиви слов'янської металопластики VII століття. *Студії мистецтвознавчі*. 2012. № 4. С. 58–77.
2. Andersen K., Bochicchio L. The presence of animals in contemporary art as a sign of cultural change. *PhilPapers*. 2012. Vol. 6. P. 12–23. URL: <https://philpapers.org/rec/ANDTPO-57> (date of access : 19.11.2024).
3. Änggård A. Figurines as multiple art: Studying the shape and forms of Neolithic Statuettes. 2015. 42 p.
4. Balas E. Joseph Csáky A Pioneer of Modern Sculpture. *American Philosophical Society*. 1998. Vol. 230. 258 p.
5. Campbell L. M. Anthropomorphic and Zoomorphic Figurines of the Eastern Mediterranean. *Iris: The Journal of the Classical Association of Victoria*. 2005. № 18. P. 65–72.
6. Cortes Casarrubios, W. John Hoskin (1921-1990), tra geometry of fear e astrattismo geometrico. *Studi di Scultura*. 2021. Vol. 3. P. 143–164.
7. Fernandes, J. W. (2022). The Owl on the Couch. *Jung Journal Culture and Psyche*. 2022. Vol. 16 № 1. P. 95–115. DOI: 10.1080/19342039.2022.2016015
8. Gal M. Visual metaphors and cognition: Revisiting the non-conceptual. *PhilPapers*. 2019. P. 79–90. <https://philpapers.org/rec/GALVMR> (date of access : 19.11.2024).
9. Van Eck C. Keeping track of the zoo: the style Empire, camouflage and zoomorphism. *Terms of Style in Art History*. 2021. 21 p.
10. Werness, Hope B., ed. *The Continuum encyclopedia of animal symbolism in art*. A&C Black, 2004.
11. Zhang F. Xianbei zoomorphic plaques: art, migration, and human-environment entanglement. *Arts*. 2022. Vol. 11, No. 6. P. 129. MDPI. <https://doi.org/10.3390/arts11060129>.

References:

1. Skyba, A. (2012). Zoomorfni motyvy slovianskoi metalloplastiky VII stolittia [Zoomorphic motifs of the 7th-century Slavic repoussage] *Studii mstetstvoznachchi – Art history studios* (3). 58–77 [in Ukrainian].
2. *PhilPapers*. Andersen, K., & Bochicchio, L. (2012). The presence of animals in contemporary art as a sign of cultural change. *PhilPapers*. 6. 12–23. Retrieved from: <https://philpapers.org/rec/ANDTPO-57>.
3. Änggård, A. (2015). Figurines as multiple art: Studying the shape and forms of Neolithic Statuettes. 42 p.
4. Balas, E. (1998). Joseph Csáky A Pioneer of Modern Sculpture. *American Philosophical Society*. 230. 258.
5. Campbell, L. M. (2005). Anthropomorphic and Zoomorphic Figurines of the Eastern Mediterranean. *Iris: The Journal of the Classical Association of Victoria*. (18). 65–72.
6. Cortes Casarrubios, W. (2021). John Hoskin (1921-1990), tra geometry of fear e astrattismo geometrico. *Studi di Scultura*. 3. 143–164.
7. Fernandes, J. W. (2022). The Owl on the Couch. *Jung Journal Culture and Psyche*. 2022. 16(1). 95–115. DOI: 10.1080/19342039.2022.2016015

8. PhilPapers. Gal M. (2019). Visual metaphors and cognition: Revisiting the non-conceptual. PhilPapers. 79–90. Retrieved from <https://philpapers.org/rec/GALVMR>.
9. Van Eck, C. (2021). Keeping track of the zoo: the style Empire, camouflage and zoomorphism. *Terms of Style in Art History*. 21 p.
10. Werness, H. B., ed. (2004). *The Continuum encyclopedia of animal symbolism in art*. A&C Black.
11. Zhang, F. (2022). Xianbei zoomorphic plaques: art, migration, and human-environment entanglement. *Arts*. 11(6). 129. MDPI. <https://doi.org/10.3390/arts11060129>.